

Nieuw Haags Peil 25 september 2011

De Algemene Beschuwingen hebben veel stof doen opwaaren naar aanleiding van de toon van het debat. Zowel donderdag als vrijdag hebben we daar uitgebreid onderzoek naar gedaan die in een aparte rapportage staat vermeld. Onder de tabel wordt op de belangrijkste bevindingen van dat onderzoek ingegaan, maar hieronder staan de belangrijkste conclusies:

- De VVD-kiezers zijn (zeer) tevreden over het optreden van het kabinet en de premier. Een groot deel van deze kiezers stoort zich niet echt aan het optreden van Wilders.
- Bij de meeste CDA-kiezers is er steun voor het beleid van de regering, maar afkeer over het optreden van Wilders.
- Bij de PVV-kiezers is er minder steun voor het beleid van de regering, maar duidelijke steun voor het optreden van Wilders.

Hoewel een groot deel van de PVV-kiezers de aanpak van Wilders tijdens de Algemene Beschuwingen wel steunde zien we bij degenen die dat niet deden een duidelijk electoraal verlies bij de PVV. Daarbij spelen ook een aantal inhoudelijke aspecten van het regeringsbeleid een rol en het oordeel van de opstelling van de PVV erbij. De aandacht voor de politiek de afgelopen week in aanmerking nemende en de ophef rondom het debat, zijn de verschuivingen in politieke voorkeur vrij beperkt. De PVV heeft daarbij een verlies van 2 zetels geleden (maar staat nog steeds op een winst van 2). De PvdA zakt er weer 1 weg. De twee partijen die het meeste winnen tot nu toe (SP en D66) winnen beide 1 zetel. Het CDA heeft door het geweld van de afgelopen week per saldo 1 zetel gewonnen. (Dat was bij het onderzoek op donderdag nog niet het geval, maar wel op vrijdag na de aanvaring tussen Wilders en Premier Rutte).

De SP verschilt nu nog maar 2 zetels met de PVV en nadert de score van de verkiezingen van november 2006. D66 scoort nu even hoog als de PvdA. Dit was het laatste geval de week voor de val van het kabinet in februari 2010.

Na de tabellen over de Algemene Beschuwingen volgen een aantal beschouwingen rondom de electorale positie van de verschillende partijen.

Peiling van politieke voorkeur Tweede Kamer

	TK2010	18-9 2011	25-9 2011	Versch. vorige week	Versch. 2e Kamer
<i>in zetels Tweede Kamer</i>					
VVD	31	32	32		1
PVV	24	28	26	-2	2
CDA	21	14	15	1	-6
VVD+PVV+CDA	76	74	73	-1	-3
PvdA	30	18	17	-1	-13
SP	15	23	24	1	9
D66	10	16	17	1	7
Groen Links	10	7	7		-3
ChristenUnie	5	6	6		1
SGP	2	2	2		
Partij voor de Dieren	2	3	3		1
50Plus	0	1	1		1
Totaal	150	150	150		

Uit het grote aantal stellingen rondom de gebeurtenissen op de eerste en de tweede dag, die wij in ons onderzoek gesteld hebben, is een selectie gemaakt van de meest relevante. Bij het bekijken ervan gaat het niet zozeer om de totaalscore (kolom "Allen"), maar om de oordelen van de kiezers van de verschillende partijen. Met name zijn daarbij de oordelen van de PVV- en CDA-kiezers van belang, omdat die twee partijen in verschillende vormen betrokken zijn bij de regering en Wilders een hoofdrol speelde bij het debat, en er daarna veel discussie was over de reactie van het CDA erop. De meest belangwekkende cijfers staan in een speciaal gekleurd vlak.

Mate eens met de stellingen

	Allen	Stemgedrag Tweede Kamer 2010						
		PVV	VVD	CDA	D66	PvdA	SP	GrLnks
Het kabinet niveleert teveel	29%	36%	34%	6%	32%	32%	28%	30%
Het kabinet laat de lagere inkomens de hoogste prijs van de crisis betalen	54%	50%	12%	30%	47%	91%	82%	82%
Het kabinet heeft te weinig rekening gehouden met de economische crisis die zich nu aan het voltrekken is	45%	49%	27%	27%	48%	66%	58%	60%
Het zou beter voor Nederland zijn als dit kabinet stopt	47%	33%	4%	29%	70%	78%	82%	83%
Ik vind het wel grappig hoe Wilders Cohen aanpakt	39%	91%	65%	24%	13%	7%	23%	5%
Het is goed dat Cohen zo beschaafd blijft in de discussie met Wilders	77%	46%	62%	83%	85%	97%	86%	91%
Roemer stelde terecht het niet te begrijpen dat het kabinet de PVV nog als partner gedoogde	51%	12%	13%	54%	66%	92%	78%	92%
De PVV moet verder geen medewerking geven aan nieuwe bezuinigingen	37%	60%	15%	4%	38%	55%	76%	39%
Het is slap van Wilders het kabinet niet te laten vallen terwijl hij zo tegen de steun aan Griekenland is	53%	33%	15%	52%	75%	85%	72%	83%
De wijze waarop Wilders tijdens het debat optrad is ongepast	73%	14%	53%	84%	87%	98%	94%	93%
Het CDA moet zich schamen dat ze samen met de PVV deze regering steunen	50%	9%	5%	62%	57%	96%	67%	91%
Als Wilders zo doorgaat dan gaat het kabinet voor eind 2012 vallen	58%	28%	32%	53%	69%	90%	69%	73%
Ik vind dit debat de Tweede Kamer onwaardig	70%	37%	52%	76%	92%	93%	81%	87%
Ik vind het erg dat Geert Wilders tegen Premier Rutte in het debat zei 'Doen eens normaal man'	61%	20%	56%	57%	78%	85%	57%	89%
Premier Rutte had anders op Geert Wilders moeten reageren dan met 'Doe zelf normaal'.	62%	47%	53%	59%	74%	72%	66%	69%
Ik vind dat er veel te veel ophef is gemaakt over deze woordenwisseling	56%	95%	74%	53%	46%	22%	44%	42%
Deze woordenwisseling doet afbreuk aan de status van de Tweede Kamer	68%	24%	56%	69%	85%	89%	83%	90%
Deze woordenwisseling zal uiteindelijk leiden tot het einde van dit kabinet	29%	4%	10%	30%	28%	57%	55%	30%

Aan de ondervraagden zijn ook mogelijke redenen voorgelegd waarom Wilders tijdens de Algemene Beschuwingen is opgetreden zoals hij gedaan heeft. Ook hier zien we duidelijke verschillen tussen de kiezers van de verschillende partijen.

Waarom denkt u dat Wilders tijdens de Algemene Beschuwingen is opgetreden zoals hij gedaan heeft?

	Allen	Stemgedrag Tweede Kamer 2010						
		PVV	VVD	CDA	D66	PvdA	SP	GrLns
Hij wil laten zien dat hij kan doen en laten wat hij wil	72%	46%	71%	63%	75%	90%	88%	78%
Hij probeert de aandacht af te leiden van het feit dat hij inhoudelijk veel concessies heeft moeten doen	68%	18%	62%	76%	86%	87%	90%	81%
Hij was oprecht boos over de wijze waarop hij en de PVV behandeld werden	46%	86%	58%	57%	32%	13%	43%	27%
Hij wil liever in de oppositie dan bij de regering betrokken blijven	31%	10%	30%	28%	40%	48%	32%	32%
Het was een bedrijfsongeval, hij heeft er nu al spijt van	7%	5%	12%	17%	6%	0%	4%	0%

Het is interessant om te zien hoe de oordelen zijn over de hoofdrolspelers tijdens de debatten naar de partij waarop men in 2010 gestemd heeft. Rutte wint, omdat hij hoog scoort bij VVD, PVV, CDA en D66-kiezers. Roemer en Pechtold scoorde hoog bij de kiezers van SP, D66, PvdA en Groen Links. Wilders ten slotte scoort goed onder de eigen kiezers (maar minder dan Pechtold, Rutte en Roemer het bij hun eigen kiezers deden).

Wie vond u sterk optreden tijdens de Algemene Beschuwingen?

	Allen	Stemgedrag Tweede Kamer 2010						
		PVV	VVD	CDA	D66	PvdA	SP	GrLns
<i>verticaal geperceenteerd naar</i>								
Mark Rutte	44%	53%	84%	43%	46%	18%	16%	29%
Emile Roemer	37%	9%	17%	30%	45%	59%	81%	55%
Alexander Pechtold	36%	16%	28%	16%	89%	62%	34%	63%
Geert Wilders	23%	77%	31%	10%	6%	4%	6%	2%
Job Cohen	14%	1%	1%	4%	20%	52%	18%	21%
Sybrand van Haersma Buma	12%	2%	11%	32%	9%	7%	2%	4%
Jolande Sap	10%	1%	2%	2%	11%	22%	12%	32%
Stef Blok	9%	12%	28%	8%	5%	1%	2%	0%
Arie Slob	6%	3%	5%	5%	5%	4%	9%	1%
Marianne Thieme	3%	3%	3%	0%	2%	1%	6%	4%
Niemand	7%	8%	6%	12%	2%	7%	8%	3%
Weet niet/geen antwoord	8%	3%	4%	18%	3%	1%	4%	14%
Totaal	210%	189%	220%	180%	244%	236%	198%	229%

Kiezers van de VVD wensen in overgrote mate dat dit kabinet de rit uitzit. Bij PVV- en CDA kiezers is er een kleinere meerderheid voor. Toch zien we dat 34% van de PVV-kiezers en 28% van de CDA_kiezers aangeven dat ze hopen dat het kabinet de rit niet uitzit Dat percentage neemt geleidelijk toe..

Hoe lang hoopt u dat het kabinet blijft zitten?

	Allen	Stemgedrag Tweede Kamer 2010						
		PVV	VVD	CDA	D66	PvdA	SP	GrLns
<i>verticaal geperceenteerd naar</i>								
Dat het valt voor het eind van het jaar	34%	9%	3%	7%	40%	72%	71%	66%
Tot maximaal 2012	13%	16%	5%	15%	22%	19%	17%	9%
Tot maximaal 2013-2014	6%	5%	8%	6%	12%	2%	1%	6%
Tot het de rit uit heeft gezeten	41%	57%	79%	58%	26%	4%	7%	16%
Weet niet/geen antwoord	6%	12%	5%	13%	0%	3%	4%	2%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Op basis van de onderzoeken in de afgelopen paar maanden, inclusief het onderzoek uitgevoerd na de Algemene Beschuwingen, plus de electorale verschuivingen tussen de partijen geef ik hieronder mijn persoonlijke inschatting van de electorale positie van de verschillende politieke partijen op dit moment. Uitdrukkelijk staat daarbij vermeld "persoonlijke inschattingen".

- Het is duidelijk dat de kiezers van de **VVD** tevreden zijn over het kabinet en de premier. En dat enthousiasme is het afgelopen jaar niet afgenomen. In dat kader is het eigenlijk opmerkelijk dat de VVD niet hoger staat dan 32 zetels. Dat komt met name omdat de VVD zowel electorale concurrentie heeft van de PVV als van D66.
- Het overgrote deel van de **PVV**-kiezers is (zeer) tevreden over de wijze waarop Wilders zich opstelt. Daarbij lijkt het er wel op dat de PVV een maximale electorale score kan halen van ongeveer 30 zetels. De mate van tevredenheid met het kabinet laat een dalende trend zien. Het feit dat het kabinet Griekenland steunt lijkt daar een belangrijke factor bij te zijn. Hoe zich die situatie rondom de euro verder zal voltrekken en de invulling van mogelijke nieuwe bezuinigingen en de rol van de PVV erbij kan een forse invloed hebben op de omvang van de aanhang van de PVV.
- Het **CDA** zit in een electoraal moeilijk positie. Een derde van de kiezers van het CDA is niet zo gelukkig met de samenwerking in dit kabinet (en vooral de gedoogpositie van de PVV). De tevredenheid met het kabinet neemt ook langzaam af. Men verliest zowel in de richting van de VVD als in de richting van D66. Mocht het kabinet het goed doen, dan lijkt het vooral de VVD electoraal winst op te leveren. En als er onvrede is/komt over maatregelen van het kabinet of de opstelling van Wilders dan is moeilijk te zien hoe het CDA electoraal weer gaat stijgen.
- **D66** zit electoraal op dit moment in een comfortabele positie. Hoewel die partij electoraal wel concurreert met de VVD scoort Pechtold goed en daardoor wordt er met name winst behaald op de PvdA, Groen Links en CDA..
- De **PvdA** staat er van alle partijen electoraal het slechtst voor. Ook vorige week hebben we daarover geschreven. Er zijn nogal wat PvdA- kiezers uit 2010 die hetzij tegen het Pensioenakkoord zijn of tegen de steun aan Griekenland. Een niet gering deel van die groep stemt nu geen PvdA meer, maar met name SP en in mindere mate D66 en Groen Links. Daarnaast wordt Cohen in zijn oppositierol niet zo hoog aangeslagen. Het zal moeilijk voor de PvdA zijn om de electorale concurrentie met SP en D66 in het eigen voordeel te gaan beslissen.
- **GroenLinks** doet het electoraal niet goed, zeker niet als we in aanmerking nemen dat het een oppositiepartij betreft. Steun aan de trainingsmissie van Kunduz is electoraal gezien voor deze partij een groot obstakel. Dat steeds als een soort zwaard van Damocles boven de fractie blijft hangen. En ook lijkt Jolande Sap nog niet echt aan te slaan bij de potentiële Groen Links kiezer.
- Bij de overige partijen zien we geen al te grote verschuivingen op dit moment. en ook niet echt in het verschiet.

Zowel ten aanzien van het vervolg van de schulden crisis als met betrekking tot de economische ontwikkelingen kan verwacht worden dat zich nog heftige ontwikkelingen gaan voordoen. Ook mag verwacht worden dat in de loop van 2012 mensen steeds meer aan den lijve ondervinden wat de gevolgen zijn van de bezuinigingen. De vraag is of dan de bovenstaande trends zich verder zullen intensiveren of zich andere bewegingen gaan voordoen. Sleutelrollen lijken daarbij te liggen bij de PVV en Wilders en bij de PvdA en Cohen. De keuzes die zij dan zullen maken zullen de grootste invloed hebben op de electorale bewegingen dan.